СУДДЯ
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ
вул. Жилянська, 14, Київ, 01033

Ректорові Київського
національного університету
імені Тараса Шевченка

БУГРОВУ В. А.

Шановний Володимире Анатолійовичу!

На розгляді Першого сенату Конституційного Суду України перебуває справа за конституційною скаргою Матвійчук Олександри В'ячеславівни щодо відповідності Конституції України (конституційності) статті 188^{40} Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – Кодекс), статті 22 Закону України „Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини".

Згідно з частиною четвертою статті 59 Закону України „Про Конституційний Суд України", для забезпечення повного та всебічного розгляду справи **прошу Вас до 20 грудня 2024 року** висловити позицію щодо конституційної скарги Матвійчук О.В. з урахуванням таких питань:

1) яка правова природа права на звернення, закріпленого статтею 40 Конституції України, в аспекті того, чи передбачає конституційна модель цього права можливість для громадян звертатися до громадських організацій і чи може законодавець покладати однаковий за змістом та обсягом обов'язок давати відповідь на звернення громадян на суб'єктів владних повноважень і громадські організації [цей обов'язок відповідно до Закону України „Про звернення громадян" включає, зокрема, надання відповідей: на висловлені поради, рекомендації щодо діяльності, а також на висловлені думки щодо врегулювання суспільних відносин та умов життя громадян, удосконалення правової основи державного і громадського життя, соціально-культурної та інших сфер діяльності держави і суспільства; на прохання про сприяння реалізації закріплених Конституцією України і чинним законодавством прав та інтересів або повідомлення про порушення чинного законодавства чи недоліки в діяльності певних суб'єктів, висловлення думки щодо поліпшення їхньої діяльності; на прохання про визнання за особою відповідного статусу, прав чи свобод; на вимогу про поновлення прав і захист законних інтересів громадян, порушених діями (бездіяльністю), рішеннями певних суб'єктів];

2) чи корелюється правова природа (зокрема мета створення) громадських організацій із покладеним на них законодавством України обов'язком давати відповідь на звернення громадян; зокрема, чи є контроль держави за дотриманням цього обов'язку надмірним втручанням у діяльність громадських організацій;

Конституційний Суд України
366 -005 -16/4695 від 12.11.2024
G:\2024\Suddi\List\439.docx

3) чи властиве правовій природі парламентського контролю здійснення контролю за додержанням прав і свобод людини і громадянина іншими суб'єктами, крім органів публічної влади та їх представників, зокрема громадськими організаціями;

4) чи може Уповноважений Верховної Ради України з прав людини (далі – Уповноважений) здійснювати парламентський контроль за додержанням інших прав і свобод людини і громадянина, крім конституційних; зокрема, чи має Уповноважений право згідно з оспорюваними в конституційній скарзі положеннями під час здійснення парламентського контролю діяти у спосіб, безпосередньо не визначений Конституцією України;

5) чи відповідає вимозі юридичної визначеності термін „законні вимоги Уповноваженого", використаний у статті 188^{40} Кодексу.

Додаток: копія конституційної скарги Матвійчук О.В. на 8 арк. (персональні дані знеособлено).

З повагою

суддя-доповідач **Ольга СОВГИРЯ**

Паперова копія оригіналу
електронного документа

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

КИЇВСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

вул. Володимирська, 64/13
м. Київ, 01601, Україна

Тел.: +38 (044) 239-33-33
E-mail: office@knu.ua
Web: https://www.knu.ua

MINISTRY
OF EDUCATION AND SCIENCE
OF UKRAINE

TARAS SHEVCHENKO
NATIONAL UNIVERSITY
OF KYIV

64/13 Volodymyrska St,
Kyiv, 01601, Ukraine

_____ № _____

На № _____

Судді
Конституційного Суду України
Ользі СОВГИРІ

Шановна Ольго Володимирівно!

Київський національний університет імені Тараса Шевченка у відповідь на Ваш запит за № 366-005-16/4695 від 12 листопада 2024 року щодо відповідності Конституції України (конституційності) ст. 188^{40} Кодексу України про адміністративні правопорушення, підготовлений професоркою кафедри конституційного права Навчально-наукового інституту права, доктором юридичних наук Черняк Є.В.

Додаток: на 9 арк.

З повагою

РЕКТОР **ВОЛОДИМИР БУГРОВ**

Виконавець:

Є.В. Черняк
тел..239 34 36

Київський національний університет імені Тараса Шевченка
№ 01/2104-19 від 20.12.2024
КЕП: Бугров Володимир Анатолійович 19.12.2024 17:48:16
3FAA9288358EC00304000000B10F1C003B3DBB00

Конституційний Суд України
16 / 2119 від 20.12.2024

ОТРИМАНО
В ЕЛЕКТРОННІЙ ФОРМІ

НАУКОВО-ПРАВОВИЙ ВИСНОВОК

Доктора юридичних наук, доцента, професора кафедри конституційного права Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Черняк Євгенії Валеріївни

щодо справи за конституційною скаргою Матвійчук Олександри В'ячеславівни щодо відповідності Конституції України (конституційності) статті 188[40] Кодексу України про адміністративні правопорушення, статті 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», яка перебуває на розгляді Першого сенату Конституційного Суду України

І. Предмет науково-правового висновку

За зверненням судді Конституційного Суду України Ольги Володимирівни Совгирі (Вхід. № 2761 від 14.11.2024) проведено наукове дослідження та підготовлено науково-правовий висновок з таких питань:

1. Правова природа права на звернення, закріпленого статтею 40 Конституції України, в аспекті того, чи передбачає конституційна модель цього права можливість для громадян звертатися до громадських організацій і чи може законодавець покладати однаковий за змістом та обсягом обов'язок давати відповідь на звернення громадян на суб'єктів владних повноважень і громадські організації?

2. Чи корелюється правова природа (зокрема мета створення) громадських організацій із покладеним на них законодавством України обов'язком давати відповідь на звернення громадян; зокрема, чи є контроль держави за дотриманням цього обов'язку надмірним втручанням у діяльність громадських організацій?

3. Чи властиве правовій природі парламентського контролю здійснення контролю за додержанням прав і свобод людини і громадянина іншими суб'єктами, крім органів публічної влади та їх представників, зокрема громадськими організаціями?

4. Чи може Уповноважений Верховної Ради України з прав людини (далі - Уповноважений) здійснювати парламентський контроль за додержанням інших прав і свобод людини і громадянина, крім конституційних; зокрема, чи має Уповноважений право згідно з оспорюваними в конституційній скарзі положеннями під час здійснення

Конституційний Суд України
16 / 2119 від 20.12.2024

парламентського контролю діяти у спосіб, безпосередньо не визначений Конституцією України?

5. Чи відповідає вимозі юридичної визначеності термін «законні вимоги Уповноваженого», використаний у статті 188[40] Кодексу України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-X?

II. Нормативно-правові джерела

У процесі проведення науково-правового дослідження надавалось доктринальне тлумачення положень Конституції України, Кодексу України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-X (далі - Кодекс), Закону України «Про громадські об'єднання» від 22.03.2012 № 4572-VI, Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» від 23.12.1997 № 776/97-ВР, Закону України «Про звернення громадян» від 02.10.1996 № 393/96-ВР.

III. Науково-правове обґрунтування та висновки

1. Правова природа права на звернення, закріпленого статтею 40 Конституції України, в аспекті того, чи передбачає конституційна модель цього права можливість для громадян звертатися до громадських організацій і чи може законодавець покладати однаковий за змістом та обсягом обов'язок давати відповідь на звернення громадян на суб'єктів владних повноважень і громадські організації?

Стаття 40 Конституції України визначає право фізичних та юридичних осіб звертатися до органів державної влади, органів місцевого самоврядування (їх посадових і службових осіб) з індивідуальними чи колективними письмовими зверненнями або звернувшись особисто для вирішення питань, що віднесені до компетенції і відання відповідних органів та/або їх посадових і службових осіб[1]. Звернення до громадських організацій переліченими вище суб'єктами у статті 40 Конституції України безпосередньо не передбачено.

Засадничим законодавчим актом, яким створено правову базу для практичної реалізації громадянами України наданого їм Конституцією права звернення не лише до органів влади, але і об'єднань громадян, є Закон України «Про звернення громадян» від 02.10.1996 № 393/96-ВР (далі – Закон 393/96-ВР) (про що прямо зазначено у преамбулі та статті 1 зазначеного закону)[2]. Закон 393/96-ВР конкретизує механізми реалізації права на звернення, закріпленого статтею 40 Конституції. Хоча Конституція прямо не

---

[1]Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року // Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: http:zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр (дата звернення: 11.12.2024).

[2]Про звернення громадян : Закон України від 02.10.1996 № 393/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. 1996. № 47. Ст. 256.

врегульовує питання звернення до громадських організацій, на практиці такі організації можуть виступати як посередники між громадянами та органами влади, що відповідає демократичним принципам участі громадян у державному управлінні та практиці Європейського Суду з прав людини. Так, у рішенні у справі «Горраіз Лізаррага та інші проти Іспанії» (Gorraiz Lizarraga and Others v. Spain, заява № 62543/00 від 10.11.2004) Європейський суд з прав людини зазначив, що в сучасному суспільстві, коли громадяни стикаються з особливо складними управлінськими рішеннями, звернення до колективних органів, таких як асоціації, є одним із доступних, а іноді і єдиним доступним для них, засобом, завдяки якому вони можуть ефективно захищати власні інтереси[3].

Положення про комплексний характер закріпленого статтею 40 Конституції України інституту права на звернення також сформульовані у юридичних позиціях Конституційного Суду України. Зокрема, його утворюють різні за природою і призначенням юридичні засоби (інструменти), метою яких є забезпечення реалізації кожною людиною своїх прав і свобод, а також їх відстоювання, захист та відновлення у разі порушення (абзац дев'ятий пункту 4 мотивувальної частини Рішення Великої палати Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень частини другої статті 8, другого речення частини четвертої статті 16 Закону України «Про звернення громадян» (справа про звернення осіб, визнаних судом недієздатними) від 11.10.2018 № 8-р/2018)[4].

Отже, конституційна модель, закріплена статтею 40 Конституції України, безпосередньо не передбачає звернення до громадських організацій як обов'язкову чи окрему категорію звернень. Проте законодавство України, зокрема Закон України «Про громадські об'єднання», дозволяє громадянам звертатися до таких організацій для захисту їхніх прав та подальшого звернення до органів влади.

2. Чи корелюється правова природа (зокрема мета створення) громадських організацій із покладеним на них законодавством України обов'язком давати відповідь на звернення громадян, зокрема, чи є контроль держави за дотриманням цього обов'язку надмірним втручанням у діяльність громадських організацій?

Відповідно до частини 1 статті 1 Закону України «Про громадські об'єднання» від 22.03.2012 № 4572-VI (далі - Закон 4572-VI): «Громадське об'єднання – це добровільне об'єднання фізичних осіб та/або юридичних осіб

---

[3]Gorraiz Lizarraga and Others v. Spain (Гораіз Лізаррага та інші проти Іспанії), № 62543/00, ЄСПЛ 2004-III.

[4]Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень частини другої статті 8, другого речення частини четвертої статті 16 Закону України „Про звернення громадян" (справа про звернення осіб, визнаних судом недієздатними) від 11.10.2018 № 8-р/2018 // Офіц. сайт Конституційного Суду України. URL: https://ccu.gov.ua/dokument/8-r2018 (дата звернення: 10.12.2024).

приватного права для здійснення та захисту прав і свобод, задоволення суспільних, зокрема економічних, соціальних, культурних, екологічних, та інших інтересів»[5]. Згідно частини 3 статті 1 Закону України «Про громадські об'єднання» громадською організацією є громадське об'єднання, засновниками та членами (учасниками) якого є фізичні особи.

Отже, по-перше, фізичні особи-засновники та члени (учасники) громадської організації об'єднані для здійснення та захисту прав і свобод, задоволення суспільних, зокрема економічних, соціальних, культурних, екологічних, та інших інтересів, по-друге, їх основна мета – задоволення та захист законних інтересів своїх членів або інших осіб, що відповідає ідеї свободи об'єднання, гарантованої статтею 36 Конституції України та статтею 22 Міжнародного пакту про громадянські та політичні права.

Правова природа громадських організацій та їх обов'язок відповідати на звернення громадян, а також питання про надмірність контролю держави, є багатогранними аспектами, які слід аналізувати в контексті чинного законодавства України та принципів, закріплених у міжнародному праві.

У статті 22 Закону 4572-VI визначено засади взаємодії громадських об'єднань з органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування, а саме: «1. Держава забезпечує додержання прав громадських об'єднань.

2. **Втручання органів державної влади** *(вид. авт.)*, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, їх посадових та службових осіб у діяльність громадських об'єднань, так само як і втручання громадських об'єднань у діяльність органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, їх посадових та службових осіб, **не допускається, крім випадків, передбачених законом** *(вид. авт.)*»[6].

Згідно з міжнародними стандартами (рекомендаціями Венеційської комісії), держави мають уникати надмірного втручання в діяльність громадських організацій. Однак певні зобов'язання щодо прозорості та підзвітності можуть бути виправданими, якщо вони відповідають принципам пропорційності та необхідності у демократичному суспільстві.

3. Чи властиве правовій природі парламентського контролю здійснення контролю за додержанням прав і свобод людини і громадянина іншими суб'єктами, крім органів публічної влади та їх представників, зокрема громадськими організаціями?

Основи конституційно-правового статусу Уповноваженого визначено у статті 101 Конституції України: «Парламентський контроль за додержанням

---

[5]Про громадські об'єднання : Закон України від 22.03.2012 № 4572-VI // Відомості Верховної Ради України. 2013. № 1. Стор. 2. Ст. 1.

[6]Там само.

конституційних прав і свобод людини і громадянина здійснює Уповноважений Верховної Ради України з прав людини»[7].

Відповідно до ст. 4 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» від 23.12.1997 № 776/97-ВР (далі – Закон 776/97-ВР) Уповноважений Верховної Ради України з прав людини (далі - Уповноважений) є посадовою особою, статус якої визначається Конституцією України, цим **та іншими законами України** *(вид. авт.)*, і яка здійснює свою діяльність незалежно від інших державних органів та посадових осіб[8]. Можливість визначати статус Уповноваженого «іншими законами України» була унормована з набуттям чинності Законом України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні», з 04.10.2012[9].

Серед науковців висловлюється позиція, що поняття здійснюваного Верховною Радою України парламентського контролю, по-перше, охоплює всі види і форми відповідного контролю, по-друге, може здійснюватися як Верховною Радою України безпосередньо, так і через її органи (комітети) та посадових осіб (Уповноваженого)[10].

Сферою застосування Закону 776/97-ВР є відносини, що виникають при реалізації прав і свобод людини і громадянина між громадянином України, незалежно від місця його перебування, іноземцем чи особою без громадянства, які перебувають на території України, та органами державної влади, органами місцевого самоврядування та їх посадовими і службовими особами[11]. З прийняттям 13.05.2014 Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо діяльності Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у сфері захисту персональних даних» № 1262-VII дія Закону про Уповноваженого була поширена також на відносини, що виникають між юридичними особами публічного та приватного права, а також фізичними особами, які перебувають на території України, у випадках, передбачених окремим законом (ч. 2 ст. 2 Закону 776/97-ВР)[12]. Частина 5 статті 1 Закону 4572-VI передбачає діяльність громадських об'єднань як зі статусом юридичної особи, так і без такого статусу. Громадське об'єднання зі статусом юридичної особи є непідприємницьким товариством, основною метою якого не є одержання прибутку.

---

[7]Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року // Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: http:zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр (дата звернення: 11.12.2024).

[8]Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини : Закон України від 23 грудня 1997 р. № 776/97-ВР// URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/776/97-%D0%B2%D1%80#Text (дата звернення: 29.11.2024).

[9]Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні : Закон України від 06 вересня 2012 р. № 5207-VI // URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5207-17#n121 (дата звернення: 29.11.2024).

[10]Журавльова Г. Форми та механізми парламентського контролю // Вісник Центральної виборчої комісії. 2007. № 1. С. 51 – 55.

[11]Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини : Закон України від 23.12.1997 № 776/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. 1998. № 20. Ст. 99.

[12]Про внесення змін до деяких законів України щодо діяльності Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у сфері захисту персональних даних» : Закон України від 13.05.2014 № 1262-VII // Офіц. сайт Верховної Ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1262-18#n7 (дата звернення: 10.12.2024).

Слід зазначити, що прямого владного впливу на громадські організації Уповноважений, оскільки вони є недержавними суб'єктами. Його діяльність щодо таких організацій може обмежуватися рекомендаційним, моніторинговим характером та публічним впливом через заяви або звіти.

4. Чи може Уповноважений Верховної Ради України здійснювати парламентський контроль за додержанням інших прав і свобод людини і громадянина, крім конституційних; зокрема, чи має Уповноважений право згідно з оспорюваними в конституційній скарзі положеннями під час здійснення парламентського контролю діяти у спосіб, безпосередньо не визначений Конституцією України?

Уповноважений має право здійснювати парламентський контроль за дотриманням не лише конституційних, але й інших прав і свобод людини та громадянина. Ця компетенція прямо випливає з його статусу, визначеного в Конституції України та чинному законодавстві України.

Частина третя статті 55 Конституції України гарантує кожному право звертатися за захистом своїх прав до Уповноваженого, тобто мова йде про будь-які права і свободи людини, а не лише конституційні.

Крім цього, у статті 3 Закону 776/97-ВР не зазначено обмеження лише щодо конституційних прав, отже, сфера компетенції Уповноваженого охоплює всі права та свободи.

Стаття 101 Конституції України щодо здійснення Уповноваженим парламентського контролю за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина встановлює предметну характеристику парламентського контролю. Аналіз її норми у системному зв'язку з іншими нормами Конституції України дозволяє зробити висновок, що у ній не міститься прямої вказівки на вичерпне коло суб'єктів, на яких покладено обов'язок додержання прав і свобод людини і громадянина, оскільки обов'язок щодо додержання конституційних прав і свобод людини і громадянина розповсюджується на усіх суб'єктів.

Також Верховна Рада України ратифікувала низку міжнародних договорів, які передбачають захист прав і свобод людини, зокрема, Європейську конвенцію з прав людини, а Уповноважений, як частина національного механізму захисту прав, здійснює контроль за їх дотриманням.

Згідно частини другої статті 19 Конституції України органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України. Зазначене положення Конституції України поширюється і на Уповноваженого. Це зумовлено принципом верховенства права, згідно статті 8 Конституції України Конституція України має найвищу юридичну силу. Закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй. Згідно статті 101 Конституції України парламентський контроль за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина здійснює Уповноважений. Тобто, він є суб'єктом парламентського контролю, основи

діяльності якого визначаються Конституцією України, а прийнятий на основі Конституції України Закон 776/97-ВР регламентує діяльність Уповноваженого, який має діяти відповідно до цих норм. Таким чином, діяльність Уповноваженого здійснюється на основі Конституції України та Закону 776/97-ВР, що відповідає принципу правової визначеності та передбачуваності.

5. Чи відповідає вимозі юридичної визначеності термін «законні вимоги Уповноваженого», використаний у статті 188[40] Кодексу?

Питання щодо юридичної визначеності використаного у статті 188[40] Кодексу терміна «законні вимоги Уповноваженого» є досить дискусійним і потребує аналізу з позиції правової визначеності, що є принципом верховенства права.

Юридична визначеність передбачає, що терміни, які використовуються в законодавстві, повинні бути чіткими, зрозумілими і передбачуваними для застосування. Це означає, що особа повинна мати можливість однозначно розуміти, які саме дії чи бездіяльність можуть стати підставою для відповідальності.

Основною умовою визначення законності вимог Уповноваженого є наявність необхідних правових підстав для таких вимог. Як вже зазначалося вище, вихідні засади організації діяльності Уповноваженого закладено у частині другій статті 19 Конституції України. Фактично це означає, що законність і обґрунтованість вимог Уповноваженого повинна перевірятися у кожній справі з позицій, чи діяв Уповноважений або посадові особи Секретаріату Уповноваженого в межах повноважень, віднесених законодавством України до їх компетенції, чи були нормативні підстави для таких вимог та чи вони були сформульовані у спосіб, який допускається законодавством України, чинним на момент їх формулювання.

Законними визнаються вимоги, які спрямовані на захист прав і свобод особи, що не суперечать інтересам суспільства та держави.

У одному із документів Венеційської комісії - *Мірило правовладдя*, схваленого Комітетом Міністрів Ради Європи та Парламентською Асамблеєю Ради Європи, зазначається, що здійснення повноважень у спосіб, що призводить до виразно несправедливих, невмотивованих, нерозумних або деспотичних рішень, є порушенням правовладдя[13].

Закон України 776/97-ВР містить перелік повноважень і вимог, які Уповноважений має право висувати. Однак саме формулювання «законні вимоги» не містить чіткої деталізації чи переліку конкретних вимог, які вважатимуться законними. Відсутність чіткого визначення у Кодексі чи в Законі 776/97-ВР створює ризик суб'єктивного тлумачення та стосується

---

[13]Європейська комісія за демократію через право (Венеційська комісія). Мірило Правовладдя. Ухвалено Венеційською Комісією на 106-му пленарному засіданні (Венеція, 11-12 березня 2016 року). Схвалено Комітетом міністрів (на рівні їх заступників) на 1263-му засіданні (6-7 вересня 2016 року). URL: https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD(2016)007-ukr (дата звернення: 11.12.2024).

проблеми свободи розсуду (дискреції) у діях (бездіяльності) суб'єкта владних повноважень.

Законодавча неврегульованість питання встановлення ступеню свободи органів державної влади у ході здійснення владних повноважень здатна призводити до сумнівності законності виконуваних повноважень.

Межі дискреційних повноважень суб'єкта владних повноважень висвітлено у науковому висновку Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду, який було оприлюднено Верховним Судом 11.04.2018[14].

Так, дискреційне повноваження може полягати у виборі діяти, чи бездіяти, а якщо діяти, то у виборі варіанту рішення чи дії серед варіантів, що прямо або опосередковано закріплені у законі. Важливою ознакою такого вибору є те, що він здійснюється без необхідності узгодження варіанту вибору із будь-ким.

Напрацьованою в Україні судовою практикою, пов'язаною із оскарженням рішень і/або дій Уповноваженого в межах здійсненого ним парламентського контролю, закладено такі позиції (підходи) в оцінці законності його діяльності:

- застосування відповідних заходів реагування, зокрема у вигляді складання протоколу про адміністративне правопорушення, є **правом** *(вид. авт.)*, а не обов'язком Уповноваженого, а визначення ним найбільш доцільного та ефективного заходу реагування в конкретній ситуації належить безпосередньо до його дискреційних повноважень, що реалізуються Уповноваженим на власний розсуд шляхом обрання з кількох юридично допустимих заходів саме того, яке він вважає найкращим за певних обставин;
- при вирішенні питання щодо застосування будь-яких заходів, рішення Уповноваженого в будь-якому разі має відповідати меті парламентського контролю та прийматись в межах компетенції, визначеної статтею 2 Закону № 776/97-ВР;
- при визначенні суті та змісту парламентського контролю Уповноваженого насамперед необхідно виходити зі змісту мети такого контролю, яка відповідно до статті 3 Закону № 776/97-ВР має базуватись на таких засадах: 1) захист прав і свобод людини і громадянина, проголошених Конституцією України, законами України та міжнародними договорами України; 2) додержання та повага до прав і свобод людини і громадянина суб'єктами, зазначеними у статті 2 Закону 776/97-ВР; 3) запобігання порушенням прав і свобод людини і громадянина або сприяння їх поновленню; 4) сприяння приведенню законодавства України про права і свободи людини і громадянина у відповідність з Конституцією України, міжнародними стандартами у цій галузі; 5) поліпшення і подальший розвиток міжнародного співробітництва в галузі захисту прав і свобод людини і громадянина; 6) запобігання будь-яким формам дискримінації щодо

---

[14]Науковий висновок щодо меж дискреційного повноваження суб'єкта владних повноважень та судового контролю за його реалізацією // URL: https://cutt.ly/MytovXC (дата звернення: 10.12.2024).

реалізації людиною своїх прав і свобод; 7) сприяння правовій інформованості населення та захист конфіденційної інформації про особу;

- діяльність Уповноваженого перш за все пов'язана із забезпеченням культури поваги до прав та свобод людини та сприянням захисту та поновленню таких прав в цілому, а не притягненням до відповідальності окремих осіб;

- Уповноважений та його повноваження не можуть бути інструментом адміністративного тиску на інших учасників правовідносин, пов'язаних із застосуванням Закону 776/97-ВР[15].

Отже, для забезпечення юридичної визначеності було б доцільно уточнити, що саме мається на увазі під «законними вимогами», шляхом конкретизації їх у законі. Крім цього необхідно встановити критерії, за якими вимоги визнаються законними (наприклад, наявність підстав для запиту, відповідність законодавству, часові межі виконання). На практиці суди часто аналізують, чи відповідають вимоги Уповноваженого його повноваженням і чи є вони обґрунтованими. Це означає, що відсутність чіткого визначення створює залежність від судового тлумачення, що може бути непередбачуваним.

Доктор юридичних наук, доцент,
професор кафедри конституційного права
Навчально-наукового інституту права
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

Євгенія ЧЕРНЯК

[15]Постанова Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду від 08 грудня 2022 справа № 160/10360/20 // Реєстр судових рішень. URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/107759939 (дата звернення: 10.12.2024); Губська О. Дискреція та її межі: що говорить про це національне та міжнародне законодавство // Офіц. сайт Верховного Суду. URL: https://supreme.court.gov.ua/supreme/pres-centr/zmi/1050270/ (дата звернення: 10.12.2024).

Онлайн сервіс створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

ПРОТОКОЛ
створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 11:47:38 20.12.2024

Назва файлу з підписом: Супровідний лист судді О. Совгирі.pdf.p7s
Розмір файлу з підписом: 18.5 КБ

Назва файлу без підпису: Супровідний лист судді О. Совгирі.pdf
Розмір файлу без підпису: 41.5 КБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: Бугров Володимир Анатолійович
П.І.Б.: Бугров Володимир Анатолійович
Країна: Україна
РНОКПП: 2478504533
Організація (установа): КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Код ЄДРПОУ: 02070944
Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 17:48:17 19.12.2024
Сертифікат виданий: КНЕДП ДПС
Серійний номер: 3FAA9288358EC00304000000B10F1C003B3DBB00
Тип носія особистого ключа: Незахищений
Алгоритм підпису: ДСТУ 4145
Тип підпису: Удосконалений
Тип контейнера: Підпис та дані в окремих файлах (CAdES detached)
Формат підпису: З повними даними ЦСК для перевірки (CAdES-X Long)
Сертифікат: Кваліфікований

Версія від: 2024.11.25 13:00